

Пилипенко Сергій Васильович

Національний університет «Одеська юридична академія»,

аспірант кафедри кримінального процесу

ВЛАСТИВОСТІ УХВАЛ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Правозастосовна діяльність офіційних суб'єктів кримінального провадження відображається у юридичному документі – вирокі, ухвалі. Ухвали постановляють суди загальної юрисдикції в Україні у кримінальному, цивільному, господарському і адміністративному провадженні. Судовий розгляд, яким справа вирішується по суті, закінчується ухваленням рішення суду іменем України; інші випадки закінчення розгляду справи (зокрема, закриття провадження у справі, залишення заяви без розгляду) оформляються постановленням ухвали.

Ухвала є процесуальним документом, у якому суд вирішує інші, крім обвинувачення по суті, питання, пов'язані з підготовчим судовим засіданням та судовим розглядом (ст. 369 КПК).

Загальновизнано, що властивостями ухвали як кримінального процесуального акту є законність, обґрунтованість і вмотивованість (ч. 2 ст. 369 КПК). Разом із тим, існують і інші уявлення про властивості ухвал у кримінальному провадженні.

У дисертаційному дослідженні Н. В. Глинської [1, с. 30-31] представлено перелік ознак кримінальних процесуальних рішень, до яких, на нашу думку, належать і ухвали. Тому, представлена дослідницею низка ознак може бути застосована і до ухвал, як властивостей, що утворюють характер ухвал як правозастосовного акту. Спираючись на класифікацію Н. В. Глинської, виведемо наступні властивості ухвал у кримінальному провадженні:

1. Ухвали мають правовий характер, оскільки їх зміст відповідає

основним правовим чи процесуальним питанням, які виникають під час провадження. Але, на відміну від інших актів провадження, ухвали містять припис до застосування правової (процесуальної) норми.

2. Ухвали мають владний характер. Ця властивість проявляється виключними можливостями уповноважених державних органів і посадових осіб приймати рішення та застосовувати законодавчі норми, діючи та беручи участь у правовідносинах від імені держави та закріплюючи це правозастосовним актом – ухвалою.

3. Розпорядча природа ухвал у кримінальному провадженні відображена тим, що вони містять припис певної поведінки учасника кримінального провадження та вказівку на необхідні правомірні дії, тим самим детермінуючи хід провадження.

4. Обов'язковість виконання для фізичних та юридичних осіб, яких ухвала стосується, а також для органів, які виконують ухвалу, або діяльність яких пов'язана з ухвалою. З іншого боку, обов'язковість ухвали поширюється і на правозастосовувачів, які мають дотримуватися приписів, які містяться у виданих ними ухвалах.

5. Гносеологічний характер полягає у вираженні ухвалою рівня пізнання обставин кримінального провадження на момент її видання, а також фіксування цього рівня.

6. Ініціативність – властивість ухвали щодо спонукання учасників кримінального провадження до певних правомірних дій у межах кримінального провадження, або утримання від інших (неправомірних, процесуально не значущих) дій.

7. Усталена форма – ухвали мають бути постановлені у визначеній законом формі без відходу від неї.

8. Ухвали своєю метою мають виключно вирішення завдань кримінального провадження.

9. Взаємозв'язок між ухвалами – як процесуальний документ, ухвали у певному кримінальному провадженні так чи інакше пов'язані між собою, оскільки мають єдине коло учасників, суб'єкт походження та суб'єкти виконання тощо.

Отже, як акти застосування права, ухвали є своєрідними юридичними фактами, з якими пов'язується виникнення, змінення або припинення відносин у кримінальному провадженні. Ухвали індивідуалізовані та є засобом конкретизації норм кримінального процесуального права для певних фізичних або юридичних осіб. Крім того, ухвали мають характер формалізованого акту, який несе змістовне навантаження державного примусу.

Разом з тим, слід визнати, що діяльність із винесення ухвал у кримінальному провадженні є багатогранною, тому важливо мати на увазі не тільки властивості ухвал, але й їх функції, які фактично забезпечують практичне втілення завдань кримінального провадженні через функціональний прояв властивостей.

Список використаної літератури:

1. Глинська Н. В. Концептуальні засади визначення та забезпечення стандартів доброякісності кримінальних процесуальних рішень : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09 / Н. В. Глинська. – Харків, 2015. – 469 с.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>